

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancoate nu se
primesc.
Manuscrise nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppalik.
In Budapesta la A. V. Gölber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Lo-
pold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tariful și învo-
ială. — RECLAME pe pagina
3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXX.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
M-ri de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
M-ri de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului înv. Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dănușul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 251.

Brașov, Miercuri 14 (27) Noemvrie

1907.

Afacerea de imunitate Vaida.

Azi mâne va fi pus la ordinea zilei în camera ungară raportul comisiunii de imunitate în cunoscuta și mult ventilată afacere a deputatului Vaida. Deci, dacă nu cumva se va ivi vr'o piedecă în aceste zile de obstrucțiune și de tot felul de incurcături, ni se va oferi spactacolul rar al unei generozități neobicinuite și neașteptate, după care puternicii zilei din camera ungară vor recunoaște *ceteris paribus*, că se poate să fie violată imunitatea unui deputat și dacă acesta este „valah” cu aspirațiuni naționaliste, și dacă cei ce au violat-o fac parte din „națiunea domnitoare și alcătuitoare de stat”.

Le-a trebuit timp îndelungat celor dela guvern și din majoritate până ce s'ajungă a recunoaște aceasta, mai mult de silă decât de voie bună; a trebuit să atârne afacerea Vaida ca sabia lui Democle peste o jumătate de an asupra capetelor deputaților români naționaliști din cameră, și aceștia să încerce de o sută de ori a ventila chestiunea cu conducătorii partidelor coalitate; au trebuit să se pună în scenă convorbirile senzaționale din foisorul camerei pe tema de înfrățire a celor două neamuri; a trebuit în fine să vină marele poet norvegian să amintească în enunțările sale, că se întâmplă chiar ca deputați nemaghiari să fie împiedecați în exercitarea mandatului lor de curentul violent de maghiarizare: au trebuit să se întâmple toate acestea, pentru ca *post tō discrimina rerum* comisiunea de imunitate, însărcinată încă de astă primăvară cu cercetarea cazului Vaida, să se milostivească a prezenta cel puțin la finele lui Noemvrie raportul ei.

Nu vom mai examina prin ce minune comisiunea de imunitate a camerei ungare a ajuns la eroica hotărâre de a-și lua inima în dinți și a recunoaște, că, da, s'a violat imunitatea de

putatului român în chestiune, ci vom aprețea cazul acesta din alte puncte de vedere, cari ne privesc ceva mai de aproape.

Nimic nu ne poate arăta în lumină mai clară situațiunea excepțională în care ne aflăm nu numai față cu adversarii neamului nostru, ci și față cu organizația noastră proprie interioară, — dacă mai putem vorbi de așa ceva — decât cazul Vaida cu toate peripețiile lui.

Era în toiul luptei parlamentare, anunțată cu atâta sgomot și pornită împotriva proiectelor de lege școlare, când a explodat bomba, a doua zi după ce deputatul Vaida și-a ținut lungă sa vorbire contra aceluia proiect de lege, vorbire ce fu privită ca un început de obstrucțiune al deputaților naționaliști.

Dacă a lipsit dela început ceea ce nu era permis să lipsească: buna chibzuire, și stabilirea în înțelegere a planului de bătaie, apoi după erupțiunea viforului de indignare, ce s'a deslănțuit asupra capului deputatului Vaida, în urma apariției poeziilor cu pricina în ziarul camerei, a cuprins o adevărată spaimă șirurile consoților săi deputați români și ia zăpăcit cu totul în ce privea atitudinea ce trebuia să o observe, neconfundând nici un moment persoana cu cauza și izbucnirile contrariilor cu chestiunile principiare.

Astfel numai s'a putut întâmpla necredibilul, că și deputații români, soți ai lui Vaida, au sprijinit acea erupțiune de mânie contra acestuia prin alăturarea lor la blamul ce i'a votat majoritatea, care nici în cazul când ar fi comis cea mai mare stângăcie n'ar fi putut să fie justificată.

Din momentul acesta par' că deputații români și-au pierdut cu totul orientarea, ear diapasonul mândrei opozițiuni, ce-o inauguraseră a scăzut cu încetul și a degenerat până la cunoscuta propunere scandaloaasă

de acomodare, ce a făcut-o unul din ei, de sigur că nu în urma unei înțelegeri prealabile cu toți soții săi, în desbaterea pe paragrafi a proiectului de lege școlar.

În urma aceasta celor din majoritate firește le-a crescut creasta și mai mult, și, cu toate că deputații români și-au văzut greșala și au încercat să-o îndrepteze, ei n'au mai fost în stare să evite scandalul, ce s'a petrecut când soțul lor anatemiizat a încercat să-și recupeze locul după câțva timp în cameră.

Nu-i de lipsă să mai reedităm triste și umilitoarele detalii ale evenimentelor. Drept corectiv a urmat interpelațiunea în chestiunea violării de fapt a imunității deputatului Vaida — în absența acestuia din cameră, care, cum vedem, a durat câteva luni până ce comisiunea de imunitate avu grațiozitatea de a veni *totuși* odată cu raportul său.

Condiția tacită ca să se facă și atâta măcar, așa întârziat, ca din grație ori milă, a fost să domnească liniște *intra muros et extra*; iar îndrăzneala foilor adversare a mers până acolo, încât au prezentat lucrul așa, că ar fi trebuit să vină „papa agitator dela Sisești” și să dea coate cu agitatorul cel mare „patriotic” Ugron, pentru ca să fie cu puțință a se face o rezolvare liniștită, p'aci încolo, a afacerii Vaida.

Mulți au așteptat să vină alegătorii deputatului, pe nedrept și fără moti vlegal excomunicat, și să reclame, față cu dieta, dreptul lor de a pretinde ca să-și împlinească mandatul ce i'au dat și să urgiteze datoria dietei de a-l respecta și a nu împiedeca exercitarea lui. Nimic însă nu s'a mișcat.

Acum după ce deputații naționaliști vor desfășura că nu-s mulțumiți cu concluziunile raportului comisiunii de imunitate și după ce vor fi *more solito* majorizați și se va trece la or-

dinea zilei, se vor trezi poate și alegătorii lui Vaida, când îl vor vedea reocupându-și iarăși locul cu smerenia ce i-o dictează împrejurările, dar mai cu samă neajunsurile organizației mult bucinatului „partid național.”

Invățătura?

Că așa nu mai poate merge nici sub egida activității de moda nouă — și că oamenii noștri trebuie odată să se gândească mai serios la viitor.

Lueger și catolicismul la universități.
Săptămâna trecută s'a ținut în Viena, mai multe zile, congresul catolicilor austriaci, la care au luat parte catolicii tuturor națiunilor. La acest congres, primarul Lueger, a ținut în două rânduri câte un discurs, care a stârnit multă zarvă. Vorbind de progresele catolicismului în Austria, a constatat cele mai frumoase rezultate, dar, spunea, catolicii mai au o mare datorință: reintroducerea spiritului catolic în științe. În scopul acesta, arătase cum la universitate șapte din opt profesori nou numiți sunt ovrei, și cum „lumina trebuie să pornească cu luptă învingătoare” pentru recucerirea „celelor mai scumpe comori.” În altă vorbire îndemna și mai energic la asta, „căci universitățile trebuie să ajungă iarăși în puterea aceloră fără de cari în toată lumea nu este știință.” S'a plâns că la universități se învață numai cheful și jocul de cărți, și că autoritatea a dispărut în așa măsură, de profesorii, trebuie să salute pe elevi și nu mai poți intra în universitate fără baston. Speră de a putea avea în curând universitate catolică, a cărei sfințire s'o facă însuși Papa. Trebuie recucerite toate universitățile fondate de biserica catolică dar pierdute pe urmă.

Acestor cuvântări, unii dintre profesorii universitari au dat răspuns aspru în publicitate, protestând ca învățământul public din Austria să fie monopolizat de creștin-sociali. Partidele liberale asemenea au protestat în contra acestor tendințe „injositoare” și acuze nedrepte. Lueger a răspuns profesorilor în scrisori particulare, fiecărui în parte. „El nu este în contra propagandei și cercetărilor libere în știință, dar spargerea capurilor nu e nici una din aceste două. Apoi nu poate dori nici decum, ca universitățile să fie lăcașuri de revoluție, cosmopolitism și necredință. Toc-

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Zaharie Bârsanu și trupa lui.

(Fine.)

Cunoaștem obiceiul practicat până acum, de a lăuda orice în ruptul capului, și cunoaștem chiar obiceiul celor supuși la critică, de a primi bucuros numai lauda. Ținem deci să ne abatem puțin, stăruind asupra îndemnurilor noastre. Nu ne conduc motive personale în aprecierea lui Z. Bârsanu, și a celorlalți pe cari îi avem prietini, nici critică *à tout prix* nu vrem să facem. Aspri nu vom fi, însă oricine cunoaște nizițele noastre în timpul din urmă, în toate direcțiile, va fi aflat desigur o necontenită tendință spre o critică justă, cu considerație față de împrejurări, cu pătrundere în materie, și mai cu seamă imparțială. Așa cum s'a făcut până acum — laude cu ridicata, fără proporție — nu mai poate merge. Nu mai poate merge, fiindcă, să fim sinceri, sistemul elogiilor îl cultivăm cu deosebire în publicitate, — pe socoteala nepublicității. Noi între noi, nu prea suntem lăudători, nici prea cruțători, de ce să exagerăm cu astea în publicitate? Asta va rezulta numai o desechilibrare, o ipocrizie, o confuzie, operații fictive și în definitiv o derută, pe care va simți-o pe urmă cel ce primește ca și cel ce dă, deopotrivă.

Apoi o mică întâmpinare. Foiletoanelor acestora se aduce adesea învinuirea: vezi, despre cutare și cutare lucru de nimica în ce termeni de superlativ se scrie în alte ziare, iar prestațiile mai de valoare cât sunt aci luate de sever; cine cetește aceste două feluri de dare de samă va crede mai presus lucrul de nimica, lucrurilor de valoare... E ciudat dar trebuie să răspundem la aceasta învinuire fiindcă se aduce unui curent nu numai unei persoane: cetitorul inteligent trebuie să facă uriașă deosebire între o recenziune iscălită și una neiscălită, anonimă. Raportul e acelaș ca între metrul fixat de autoritatea publică și metrul șătrărilor dela țeară.

Iar acum să ne apucăm cu conștiința liniștită.

Cerând o trupă bună și completă în partea de forță a articolului precedent, cetitorii la cari am răspuns mai la deal, vor găsi în asta iarăși o bagatelizare — pentru Z. Bârsanu și trupa lui. Să fixăm deci din capul locului punctul nostru de vedere, în aceasta chestie.

Lui Zaharie Bârsanu îi suntem datori cu nemăsurată mulțumită pentru îndrăzneala ce a avut de a interpreta *turnee*, și de a face astfel ca realizarea practică a străduințelor și jertfelor noastre pentru teatru să grăbească cu câțiva ani buni. A făcut chiar mai mult. O bună vreme era sufletul diletanților noștri din Sibiu. Și nu uitați, aproape toate piesele ce le joacă

le-a tradus și localizat el. Singur compune repertoriul, și joacă aproape singur. Pentru aceste ostenele ale lui și pentru talentul lui real, îl numiserăm cu alt prilej, „părintele teatrului românesc.” Ne mai dăm seama și de uriașele neajunsuri, ce are de învins, dar — fiindcă teatrul întreg nu poate fi identificat cu una sau două persoane! — toate astea nu ne pot opri de a susține părerea din articolul trecut: ori un teatru bun ori nimic! Asta o zice acum critica, și publicul poate va protesta, însă n'are să ne supere protestul dela moment. În curând însuși publicul va fi acela care va *executa*, aceasta alternativă. Căci, artificial, puțină vreme se poate susține un entuziasm. Odată și de două ori, — fanaticii chiar de cinci ori, — bucuros jertfești în vederea unui scop. Dar când acel scop este prea îndepărtat, publicul se va gândi la prezent, și va zice și el: „dracu s'o iee datorință națională, dacă n'am nici un folos de ea, sau cel puțin nădejde bună!” Și va avea dreptate.

Netăgăduit, teatrul nostru este la începutul începuturilor. El suferă de o grămadă de neajunsuri. Cauzele le-am înșirat în fugă, în articolul trecut. (Asta e critica adevărată: a înșira cauzele.) Bine înțeles, pentru ele nu Zaharie Bârsanu e vinovat. Trebuie s'o recunoaștem însă sincer: calitățile prestațiilor lui și a trupei sale nu ne pot face să uităm acele neajunsuri. Avem o alternativă și aci. Ori avem un repertoriu clasic, piese de neîntrecută va-

loare literară, și atunci iertăm bucuros un joc incomplet pe o scenă serăcicioasă — ori avem un joc admirabil și atunci se pot ierta inferioritățile sceneriei și a pieselor. Chiar și în acest înțeles însă rămâne alternativa dela început: ori un teatru bun, ori nimica.

Teatrul nostru, așa cum e acum, și cum l'am arătat, hotărât că nu e bun. E foarte modest și foarte incomplet. Avem însă, după cum se va arăta mai la vale, începuturi foarte frumoase, ce ne zimbesc cu speranțe dulci, dar acestea sunt numai în o parte. Chestia deci trebuie pusă mai mult așa: să trecem repede peste neajunsuri, să-l avem repede acel teatru bun!

Neajunsul cel mai mare este lipsa de piese, cari, fie și mai slăbuțe, au un interes particular pentru noi. Cum am mai zis în alt loc, publicului nostru, înaintat în gusturi nu se mai pot da lucruri de început — în piese și în montare (scenărie, deopotrivă). Va trebui deci să ne gândim în rândul întâi la partea aceasta a chestiei, dacă vrem să ajungem la ceva. La partea cealaltă, — recrutarea actorilor — vom avea să ne gândim tot așa de mult.

Lăsăm pe altădată partea cea dintâi și rămânem mai stăruitor la partea a doua: recrutarea actorilor. E vorba de numărul lor, în aceiaș măsură ca de calitatea lor. În o privință ca în cealaltă: n'avem actori! Singurii cari se pot numi astfel sunt

mai apărarea libertății în contra »forței brutale și a crimelor vulgare« o are în vedere și el, și o așteaptă dela profesori.

Chestia a stărnit valuri mai largi. În parlament s'a adresat o interpelație către ministrul de culte *Marchetti*. Ministrul a făgăduit să ia toate măsurile pentru ca ideile mai înalte ale științei să fie păstrate neatinsse. Intoleranța acatolicilor o condamnă și el. — Fostul ministru de instrucție, contele *Thun* a aprobat atitudinea lui *Lueger*.

Drept rezolvare a chestiei, ne putem aștepta la o nouă răfuială studențească, sub conducerea profesorilor, mâine-poimâne.

România și Bulgaria. Dr. *Stancef*, ministrul de externe, în discursul său ținut în Sobranie, cu privire la relațiile cu România, a zis: »Mă bucur a vă putea comunica că relațiile dintre România și Bulgaria sunt bune și amicale. În aceasta privință putem spune, că nu e departe ziua în care se va regula chestiunea graniței, așa încât comunicațiile noastre să fie de folos pentru ambele țări.

Monopolul cârciumelor în România. În nrul 237 din 8 Nov. n. al foaiei noastre am adus în resumat proiectul guvernului român, privitor la monopolul cârciumelor, prezentat și desbătut de către comisia parlamentară. Acest proiect a produs o mare agitație între comercianții de beuturi din România. Duminică s'a ținut în București o mare întrunire a acestor comercianți, la care s'a decis a prezenta ministrului de finanțe un memoriu, prin care se arată rezele, ce aduce amintitul proiect și cum proiectul, dacă va deveni lege, lovește în comerțul întregii țări. În urma acestei mișcări ministrul de finanțe al României a introdus unele modificări în proiectul de lege al monopolului cârciumelor. Aceste modificări sunt după ziarul »Viitorul« următoarele:

În comunele urbane, vânzarea vinului și a berei, va fi cu desăvârșire liberă și nu se va limita decât numărul stabilimentelor în care se vor vinde beuturi alcoolice propriu zise. Toate constatările de delict și pedepse lăsate în sarcina comisarilor de poliție se deferă justiției. În comunele rurale, cârciumele nu vor mai fi încredințate unor funcționari numiți de comitetul cârciumelor, ci vor fi date prin licitație publică. În schimb, cârciumele vor fi puse sub supravegherea unui comitet compus din: Primar, Medicul plășei, inspectorul agricol și proprietarul, dacă își cultivă singur moșia. Acest comitet va avea în special însărcinarea să reguleze ca cârciumarul să nu vândă decât beuturile de calitate bună și să se respecte toate prescripțiile prevăzute în lege pentru combaterea alcoolismului.

Din statisticile întocmite de Ministerul de finanțe, rezultă că sunt astăzi în România 13800 de cârciumari. Prin proiectul de lege al d-lui *Costinescu*, numărul cârciumarilor se va reduce la 8000. De oarece însă 4—5000 de cârciumari sunt străini, se poate vedea că toți cârciumarii români își pot continua comerțul.

Din Săcuime.

— în Noembrie 1907,

Dintre cele 3 comitate din Săcuime — *Odorhei*, *Treiscaune* și *Ciuc* — acest din urmă adăpostește în sânul său mulți Români, peste 22,000 suflete, aproape toți de confesiunea gr. cat. Sunt numărași pe la periferiile dispre răsărit și nord mai ales în ținutul *Giurgeului*, unde se află 7 comune românești compacte: *Varvez*, *Sărmaș*, *Bilbor*, *Corbu*, *Tulghes*, *Bicaz* și *Vasláb*, cari toate sunt de-o formațiune mai nouă, cam de prin veacurile XVII—XVIII.

Ținutul *Giurgeu* formează un platou de toată frumuseța, strălăcit la mijloc de alvia *Murășului*, fătul acestui ținut, împrejmuit la răsărit deșirul *Carpaților*, prin a căror crânguri și văi prăpăstioase se ascund comunele mai sus înșirate, printre cari și vestitul *Borsec*, la vest mezuina o formează munții *Gurghiuului*, cari la o distanță variată de 10—20 km. se întind paralel cu *Carpații*.

Pe platoul *Giurgeului* se află 9 comune săcuiești vechi, de-o potrivă puternice în avuție și mărime, cu școli admirabile și biserici grandioase. (În apropierea acestora, la poalele muntelui numit »*Cocoșal*« stă izolată și se luptă mai bine de 2 veacuri cu rolul cel turbat al oceanului, comuna *Vasláb* și încă până astăzi cu succes). Pe vremuri comunele acestea au fost proprietate exclusivă ale ținutului *Giurgeu*, cu timpul însă a mai trecut câte-o părticică la comunele enumerate mai sus.

Români s'au aflat și se află și astăzi prin comunele săcuiești din acest ținut, numai cât și-au pierdut limba și portul. Așa după revista »*Geneologiai Füzetek*« din August 1907 Nr. 8 se aflau Români în comuna săcuiească *Alfalău* și pe la 1616 și încă nu numai iobagi sau incivilini, ci și militari liberi d. e. *Ilies György* pedestraș, *Nagy Stoica* iobagi, *Oláh Péter* pușcaș etc.

După statistica Românilor din *Transilvania* din anul 1750 tot în *Alfalău* se aflau 286 suflete române »partinând parohiei *Vasláb* din arhidiaconatul *Szepviz*, cari pe acestea vremuri se plâneau contra proprietarilor de atunci, din cauză, că aceștia le-au stricat cimiterul avut și l'au arat, așa că erau siliți a plăti pentru locul unui mormânt în fiecare caz câte o oaie sau berbecu...

Astăzi *Alfalău* numără la 6500 suflete, între cari 549 sunt gr. cat., peste 100 familii. E o comună compactă și avută. După asigurările primite dela un comerciant fruntaș, are la 40.000 jughere pădure de brad. Pe lângă școlile elementare mai are și o școală agronomică cu 3 clase susținute de comună, care printre altele dă stipendii la toți elevii, cari cercetează cursurile agronomice. Români din ținut încă s'au bucurat până în prezent de acest favor.

Români alfaeni și-au edificat biserică de piatră în 1850, case parohiale bune în 1879, au avut și școală proprie până la 1871, de atunci încoace edificiul școlastic se folosește de locuință cantorală.

În parohia aceasta s'a ținut la 22 Octomvrie a. c. primul sinod protopopesc, la care au luat parte preoțimea districtuală aproape în număr complet. În cursul serviciului divin celebrat de protopopul cu

asistența a 2 preoți, a predicat preotul din *Ciuc-Sân-Domokos*, *D. Solnaj*, invitând poporul numărös prezent cu aceasta ocaziă să țină morțiș la legea strămoșească. A urmat apoi deschiderea ședinței prin presidiu, care și-a cetit raportul îndatinat. din care relevez următoarele:

Primul preot al *Alfaenilor* a fost popa *Sandu* pe la 1760 (vezi șematismul din 1900 pag. 337) acestuia i-a urmat *Ioan Popoviciu* până la 1828, apoi până la 1873 a funcționat *George Ciobotariu*, care cu mâna proprie a scris pe cartea »*Mărgăritare*« tipărită în orașul *București* la anul dela nașterea lui *Christos* 1746 următoarele cuvinte cu litere cirile: »*Să se știe cumcă acest Mărgăritar iaste al meu Ciobotar George, cinstit de tatăl meu pentru vecinica lui pomenire încă fiind copil la școală în Simiclaș, la un dascăl din Moldova. Scris'am eu mai înainte numitul C G., paroch în Alfalău. Anul 1837, 15 7-briet.*

Acest dascăl a putut fi sau *Porfirie* din *Moldova*, care pe la anul 1824 învăța în *Sămiclașul Giurgeului* »pe o limbă românească să se pomenească«, sau »*Ioan Filip Dascăl*«, cari amândoi și-au scris numele în acel mărgăritar.

Dela 1874—1890 a funcționat *Ioan Solnaj* dela *Casonul mare*, care și-a tras originea din comuna *Șona* din ținutul *Făgărașului*, descendent al vestitei familii *Bucur*. Acestuia i-a urmat până la 21 Noemvrie 1901 *Avram Vlad*, apoi până la 2 Faur 1902 ca administrator interimar *Vasile Urzică*, parochul din *Varviz*, în fine apoi actualul *Iuliu Băieș*, care acuma de 6 ani conduce această parohie cu mult zel apostolic.

Între cele 8 puncte program ale ședinței sinodale, mai marcant a fost acela în care avea să se aducă deciziune referitor la soarta școalelor din *Giurgeu*. Sinodul însă a fost de acord ca chestia aceasta să se transpună senatului școlastic eparhial în a căruia cadre cade.

Altcum în privința școalelor stăm rău de tot, fiindcă la noi nu e vorba numai să susținem ce am avut până în prezent, ci e de lipsă să se facă școli nouă, fiind că astăzi nici 20% din pruncii obligați nu frecventează școala. Așa d. e. în *Varviz* e de lipsă să se facă încă 4 școli și încă în diferite puncte ale acestei parohii împrăștiate. Va să zică câte școli, atâtea edificii școlastice, în parohiile din *Bacaz* cel puțin 8 școale, și așa mai departe în toate parohiile din protopopiat.

E lucru firesc, că dacă senatele școlastice parohiale, și acuma când au numai câte o școală, sunt necesitate să recurgă la ajutor de stat, vorba fiind de ridicarea salariilor doctentele, când va fi a se aduce un deciz în ce privește înmulțirea școalelor, chestia se va rezolva de sine și încă în mod negativ. Și dacă vom ajunge din necesitate imperativă la acest punct, oare mai are înțeles să ne mai susținem școlile, ce biată le-am avut până acum?

Vasiliu Urzica,
parohul *Varvizului*.

»**Visoki Sabore**«. Aceasta însemnează în limba croată »Onorată adunare« (camera). De săptămâni de zile — scrie »*Gr. Oest*« — răsună parlamentul ungar numai de »*Visoki Sabore*« și de vorbirile croate ce urmează, și cari par a nu mai avea sfârșit. De săptămâni de zile nu se mai aude în parlamentul faimosului »stat național« mai de loc vorbiri maghiare. În fiecare ședință se ridică cinci, zece, douăzeci de *Croați* unul după altul la cuvânt și-și aduc înainte obiecțiunile, plângerile și dorințele lor în limba sonoră croată. Mândra dietă ungară a devenit un astfel de *Sabor* slavice, cum parlamentul austriac n'a fost niciodată. Își poate omul închipui cum sunt dispuși *Pișta* și *Bandi*. Ei își ies aproape zilnic din pepene și vatamă drept, lege și regulament, numai ca să nu fie siliți a asculta acel urgisit »*Visoki Sabore*«. Și reprezentanții celor două milioane de *Croați* stau să ducă aproape la absurd *Saborul* maghiar...

O muștrare. Numai de curând vestitul prof. german *Delbrück* a publicat în »*Preussische Jahrbücher*«, un articol în care muștră pe *Sașii ardeleni* din pricina atitudinii lor politice. Vede cu părere de rău că *Sașii* se izolează cu totul de celelalte naționalități și de un șir de ani încoace n'a rostit nici unul din ei măcar un cuvânt pentru cauza naționalităților. Din contră la fiecare ocaziune ei se fălesc că sunt aliații *Maghiarilor*. »Cu-o astfel de atitudine«, zice *Delbrück*, »*Sașii ardeleni* își compromit tot viitorul.

STIRILE ZILEI.

— 13 Noemvrie v.

Ultima situațiune a Băncii Naționale a României, s'a încheiet pe ziua de 18 Noemvrie c., cu următoarele cifre: *Rezerva metalică* de aur a fost de 100 milioane și jumătate, *rezerva tratelor de aur* de 41 milioane, în total aproape 142 milioane, contra a 121 milioane rezervele aurului din anul trecut aceiași epocă; *argintul și monedele diverse* au scăzut la 438 de mii de lei contra a 620 de mii la cât se cifrase anul trecut; *biletele de bancă* puse în circulațiune reprezintă suma de 316 milioane, contra a 273 milioane, valoarea monedei fiduciară pusă în circulație anul trecut la această epocă.

Constatări juste. Un prieten al ziarului nostru ne comunică următoarele: Călătorind nu de mult pe linia ferată *Buda-Pesta-Ciuj-Brașov*, la una din stațiunile acestei linii s'a scoborât din tren un protopop român, care — probabil — veni-e să facă o visitațiune canonică prin acele părți. La gară a fost întâmpinat de un venerabil preot român, care, deschizându-se ușa vagonului, a luat în primire însuși geamantanele d-lui protopop, ducându-le la căruța din apropiere. Reîntorcându-se apoi din nou la vagon, protopopul i-a dat preotului, cu un gest de stăpân, să-i ducă până la căruță și un pled. Toți călătorii, în majoritate străini, din vagonul, în care călătorise d-l protopop, s'au scandalizat de purtarea acestei fețe bisericăști, făcând haz pe conta bătrânului preot cu barbă

dnul și d-na *Bârșanu*. »*Societatea*« nu va face mari isprăvi cu bursierii ei și dacă nu vor răsări actori noi pe neașteptate, din tufă, (credința mea este că tufa asta vor fi clasele mai de jos) în adevăr va fi foarte incomplet teatrul nostru. Cauza e în mare parte, lipsa de școală practică, unde să crească acești actori: nu se joacă destul la noi. (În aceasta direcție și-ar găsi justificarea diletantismul). Apoi ne dăm seama, cu toată îngrijorarea, încă de pe acum, că dacă vom crește chiar actori buni, aceștia totdeauna vor fi ademeniți de-a trece pe binele mai glorioase din România. Și, deocamdată n'avem nădejdi deosebite — ceea ce ne îngrijește mai vârtos.

Lăsăm și asta pe altă dată și ne ocupăm mai cu dinadins cu cei puțini pe cari îi avem. Cele spuse până aci, sunt urmarea titulei: »și trupa lui«. Dar, sub pretextul trupei ne-am ocupat cu multe de toate — e vremea să revenim și la partea cea mai însemnată în titulu, la

Zaharie Bârșanu. Inșușirea de frunte a lui, ce ne surprinde ales când ne gândim la un început de teatru, este eleganta jocului său. *Bârșanu* e un actor de elită. N'are apucăturile actorului de provincie: exagerarea în direcția comică ca și în cea tragică. Jocul lui e neted, e cumpătat, cu măsură, în scenele patetice — cele de forță ale lui — ca și în cele comice. În sfârșit se observă foarte și în joc firea scriitorului distins, delicat, simțitor. În o vreme *Bârșanu* își făcea specialitatea din tragedii

și de atunci s'a crezut că el este un tragedian per excellentiam. Mi se pare, credința generală o avea și el. Acest exclusivism însă nici decât nu e îndreptățit. Adevărat, temperamentul lui patetic, este foarte bun și foarte hotărât în tragedii — cu deosebire în tragediile antice, eroice, — dar acest temperament nu e cu totul natural, ci format în parte în școala declamatorică, al cărei adereat este *Bârșanu*. O foarte frumoasă înțelegere dovedise și pentru pateticul său, chiar în *Don Pedro*: o dă înăbușit, cel mult ținând, durerea, pasiunea mare, iar nu strigător, cu artificiale revolte sufletești. Însă nu trebuie să se forțeze dinadins numai în o direcție talentul, ori cât statura, glasul și alte calități externe, pare-l țin legat în acea direcție. În jocul lui *Bârșanu*, adesa am observat câteva mișcări, accente și situații, cari denotă temperamentul burlesc mai presus de orice indoială. Adică, mai presus de orice — sforțare. O să vedeți de ce. *Bârșanu*, în comedii face pe comicul de salon — chiar și când nu ar trebui să fie actor de elită. Am impresia, că îi este greu a face pe ridicolul mai bufon — deși puterile l-ar sluji. El reține ambiția tragedianului, desigur, de a se »înșuși« în comicul mai vulgar. Și e păcat... Cu mai multă mlădiere nepăsătoare ar putea să fie un comician de aceiași forță ca și tragedian. A dovedit-o în »*Capriciul unui tată*«. — Tot pentru aceleași motive, trebuie să constatăm, că jocul d-sale e prea ceremonios, uneori chiar greoi. Asta precum și

o gângăvire silită, care e particularitatea d-lui *Iorga*, ca conferențiar, și care poate fi interesantă apucătură în declamații, uneori însă (prea consecvent) supără foarte mult, și nu se potrivește de loc, fiindcă prea mult scoate în evidență personalitatea actorului, chiar când ar trebui ascunsă — astea amândouă provin din încrederea prea mare — în sufler! Lucruri de acestea, mărunte la aparență, și privite cu nepăsare de artist, strică îngrozitor impresia generală. Este peste mână chiar și actorului. Când e silit să țină pauze ascultând la sufler, atenția lui se curmă, și jocul lui nu va fi armonios. Actorul trebuie să știe precis ce are să urmeze, (Nu ca recensentul!) ca să poată da ceva înțeles, executat minunții. — E apoi generală observațiune următoare, tot din aceleași motive: nu trebuie ținută acțiunea totdeauna în același tempo. Când mai crescând când mai minuțiu, nu numai forte și piano! Și dialogul să se desfășoare mai în consonanță cu acțiunea. — Mai are *Bârșanu* o plăcută calitate, care uneori i se pfaice în defect: glasul moale cu o nuanță particulară, și pronunțarea dulceagă. De câte ori ar prinde bine să fie aspre acestea! Și mai cu grijă presărate exclamațiile: ehl han? etc. Incolo, chiar prin limbajul său îngrijit și corect, d-l *Bârșanu* va avea deosebite merite la noi. — Peste tot însă, mișcarea liberă pe scenă, atitudinile de efect, pe lângă alte calități, ni-l fac pe *Zaharie Bârșanu* cel mai bun actor al nostru — în plină desvoltare. Face, ca nime altul, filozofia omului în al cărui sufler se petrec multe, multe.

D-na O. Bârșanu. În afară de cele spuse prin paranteze, despre d-na *Bârșanu* trebuie să constatăm o foarte desvoltată pasiune pentru scenă, și să facem din asta un motiv de cele mai bune nădejdi. Joacă din toată inima, cum s'ar zice. Are o deosebită mobilitate, care o ajută peste multe greutăți. Admirăm ca și la *Bârșanu*, felurimea jocului. Aveam convingerea în o vreme, că și d-na *Bârșanu* se specializează în tragedii, observăm însă pe zi ce merge elasticitatea cea mai mare. De-almintrea o ingenuitate, e este d-sa, poate esela în multe direcții, rămânând totdeauna fondul de eleganță și aci. (*Ecatarina*). Mahalagistă par'că nici d-na *Bârșanu* nu îndrăznește a fi, deși uneori ar trebui. În *Don Pedro* (cu *Margareta*) a făcut cu rară putere paroxismul durerii (când părăsește odaia cu vorbele: el, el, numai pe el!) însă pregătirea înceată spre paroxism par'că n'a fost destul de îngrijită. În ceea ce dovedește d-na *Bârșanu* o neobicinuită putere, este răsul și plânsul. Gama de vre-o trei octave, ce este în aceste două extremități, o face cu brilar de mare artistă. Rîsul sburdalnic, rîsul blând, rîsul răutăcios, rîsul plânsul pretăcut, plânsul înăbușit, plânsul de ciudă, plânsul desnădăruit — n'ar trebui să sibă decât aceste calități d-na *Bârșanu*, și ar avea un loc de frunte la noi. În scenele de blândetă și de sfilă întâmpină însă greutăți prin pronunțarea și frazarea accentuată, vioaie, isbucnitoare, cum se vorbește în *București*. Dar va isbuti iute să le țină în frâu, să le pună în sudnă, să nu fie tot-

albă, dejosit de superiorul său la rangul de hamal.

In legătură cu acest episod, cât se poate de regretabil, mi-ași mai exprima dorința, ca preoții noștri, dela sate, cari vin pe la oraș, sau să se îmbrace în reverendă, ori — dacă aceasta le este incomod — să vină îmbrăcați civil. Nu e un aspect mai supărăcios, decât să vezi un preot român îmbrăcat în haine civile, cu un lung palton și purtând o pălărie popească. Ar fi timpul ca să se țină mai mult cont de aceste recerinte elementare, căci continuând astfel devenim în ochii concetățenilor noștri de alte limbi, obiect de batjocură, ceea ce scade tot mai mult din autoritatea preoților și — în cele din urmă — și din autoritatea forurilor noastre superioare bisericesti.

Consimțim întru toate cu constatările și observările de mai sus, atrăgând luarea aminte a celor în drept asupra acestor cazuri, cari — suntem convinși — nu sunt numai întâmplătoare. Astfel de protopopi, ca cel mai sus zugrăvit, durere, avem destui, iar de ceilalți mai mici nu mai vorbim, căci îi vedem în fiecare Vinere, preumblându-se prin piața și pe străzile Brașovului. Să nu pierdem din vedere, că cinstindu-ne pe noi înșine și ținând întru toate cont de tagma, căreia aparținem, va crește și în ochii străinilor vaza și cinstea noastră.

Necrolog. In Vidrasu a încetat din viață *Aureliu Oros Russu*, în etate de 35 ani. Inmormântarea are loc astăzi.

Odihnească în pace!

Din America. Ziarul cu acelaș nume anunță că s'a cumpărat în 7 exemplare »Cartea de Aur« a d-lui V. Păcățeanu, pentru diferite societăți și oameni fruntași de acolo. S'o însemnăm și asta în foloasele emigrației!

O conferință interesantă. In 2 Decembrie n., va ținea în București criticul literar francez și cunoscutul floromân *Gaston Deschamps* din Paris, o serie de trei conferințe despre: »Rolul popoarelor latine în istoria civilizației și noua renaștere latină.«

Serată literară în Blaj. Joi seara s'au început seratele literare, aranjate de reuniunea femeilor din Blaj. A ținut conferința d-nu *Aurel C. Domaș*, asupra volumului »Flacări«, a tânărului poet *Corneliu Moldovan*, apreiind mai ales versurile de cuprins eroic și național. D-șoara *Veluria Negruț*, a declamat cu mult succes poesia aceluiaș scriitor »Codrilor«, iar d-șoara *Roxica Căpușan*, acompaniată la pian, a declamat perfect »Elegie« de Emil Szabo. In sfârșit iubitul nostru maestru *Iacob Mureșianu*, ne-a delectat cu câteva piese de ale sale. Cei prezenți în număr destul de frumos, au felicitat călduros pe d-nii și d-șoarele, cari au făcut un început atât de succes a seratelor anului acestuia. La urmă s'a și dansat. (»Unirea«).

Atentatele contra Țarului. Se știe că în curs de câteva zile s'au încercat două atentate împotriva Țarului. Primul a fost când cu primirea unor studenți, și când s'a descoperit că unul din ei avea la dânsul o bombă. Studentul acesta se numește *Dimitrevsky*, el a fost arestat. Directorul institutului academic *Feduler* a fost suspendat deauna așa plină de viață. Trebuie totuși uneori asprimea accentului, felul de exprimare cadentată, tocmai pentru a ascunde personalitatea proprie. — Viociunea d nei *Bârșanu*, cât e pentru asta, ne face să credem, că va juca odată chiar și opera. Jocul de ochi, și jocul de mâni, ce-l dă, e minunat.

Trupa. Când am vorbit de d-na *Bârșanu*, — pe care o apreciem tot mai mult și mai mult! — la dreptul vorbind am sfârșit și cu trupa. Ne este imposibil a face o judecată mai definitivă asupra d-lui *N. Băilă*, care avusese în toate aceste reprezentații câte un rol mai mic. In contele *Fabriciu* a fost foarte fără vlagă, în visătorul *Dorin* asemenea. Mai bun cu ceva în *Filip*, ca om slăbit de bătrânețe. Bunișor ca figură de chelner in »Capriciu...«, foarte bun ca servitor, cu toate năravurile acestui tip, în »Cănele și pisica«. Sperăm s'o ducă bine în cele comice. Va trebui să grijească însă mai mult de întorsături, și de variația tonului. — Am mai văzut în »Sărutarea«, pe d-șoara *N. Brașoveanu* (soră cu d-na *Bârșanu*). A recitat plăcut și nimerit versurile *Urgelei*, chiar și când trebuia să aibă glasul plângăcios de babă bătrână. Mai târziu, în un rol de subreț, a stat sub impresiile rolului de mai înainte.

De încheiere, ținem s'o spunem că suntem înșine convinși, cât de în fugă sunt înșirate aceste observații.

S. C. D.

dat. La curtea imperială atentatul acesta a produs o mare impresie.

Al doilea atentat avea să fie comis Vineri, dar femeia care a fost delegată cu comiterea lui, neavând curajul necesar, s'a otrăvit în apropiere de reședința Țarului. Ea a fost descoperită în modul următor: Un polițist din apropierea reședinței imperiale auzise niște gemete. Căutând prin împrejurimi găsi o tânără femeie, elegant îmbrăcată, trântită pe jos și gemând. Cum l'a zărit femeia începu să se roage să-i dea ajutor, căci ea s'a otrăvit. Chemând imediat secția de ajutor ea a fost transportată la spital unde i s'au dat primele ajutoare. La dânsa s'au găsit mai multe scrisori și documente. O singură ochire aruncată asupra scrisorilor a fost deajuns pentruca să se știe că acea femeie face parte dintr'o asociație revoluționară. Imediat au fost înștiințate autoritățile polițienești superioare, cari au invadat curând localul spitalului. Au sosit și doi judecători de instrucție. După un lung interogatoriu s'a putut afla din gura acelei femei că ea a fost însărcinată de un grup de teroriști ca să comită atentatul contra Țarului, și că lipsindu-i curajul în ultimul moment ea a preferat să se sinucidă. Ea a fost apoi transportată într'o altă cameră unde i s'a adus un preot, care a ascultat spovedania ei. Toate încercările făcute însă de a se afla numele ei au rămas zadarnice, așa că nu se știe nimic asupra grupului terorist. Pe la miezul nopții sub o puternică escortă ea a fost transportată la închisoare. Ea e în vârstă de 25 ani. După apucături se cunoaște că e o femeie bine crescută, din lumea înaltă.

Recrutarea. Ministrul de honvezi a dispus săvârșirea lucrărilor pregătitoare cu privire la recrutarea din anul 1908, pentruca la casul, dacă parlamentul va vota contingentul de recruți, asentarea să se poată efectui pe baza datelor complete. Într'un lung comunicat se dau toate deslușirile privitoare la conscrierea și tragerea la sorti a recruților și favorurile susținătorilor de familie. Tragerea la sorti în cercul Brașovului se va face la 14 Ianuarie n. în casa »sfatului«. La asentare au să se prezenteze cei născuți în anii 1887, 1886 și 1885.

Filantropie de maghiarizare. »Az Ujság« scrie că numeroși țărani auți din »Alföld« (țara de jos) în Ungaria s'au adresat la filozoful din Rozenberg cu rugarea să li se predea copii din Cernova, a căror părinți cu ocaziunea cunoscutului vărsări de sânge la sfârșirea bisericeii au fost parte ucigași, parte răniți, declarând potenți că sunt gata ai îngriji, crește ca pe copiii lor proprii. Comuna Cernova însă a respins simplu aceasta rugare cu motivarea: »că nu vrea ca copiii ei să fie crescuți și făcuți Maghiari!«

Un ziar pentru popor. Din București se anunță, că dnii *Artur Gorovei* și *Mihail Sadoveanu*, au luat laudabila inițiativă de a face să apară cu începere dela 15 Nov. st. n. un ziar bilunar, intitulat »Răvașul Poporului«, merit a pătrunde mai mult în straturile de jos ale populației și mai cu deosebire printre populația satelor. »Răvașul Poporului« se va ocupa exclusiv cu chestiuni, cari interesează poporul nostru. Certurile între oameni, politica și altele, vor fi streine de această foaie. Răvașul va fi scris numai pentru popor și nu va avea în vedere decât nevoile poporului.

Nou medic militar român în Brașov. In zilele acestea a fost mutat la Brașov, în urma cererii proprii, d. Dr. *Aurel Maniu*, medic la reg. 50 de infanterie (Spitalul militar). Dr. Maniu stătuse până acum în străinătate — un an chiar în calitate de atașat al cliniceii profesorului Dr. von Norden, în Viena. Are o frumoasă practică în boalele interne, iar societatea din Brașov câștigă în cel venit acasă un foarte simpatic membru.

Pictorul Smigelschi distins. Comisiunea regnicolară a artelor frumoase, — scrie »Tel. Rom.« — a hotărât Sâmbătă ca juriu competent, asupra acordării premiilor romane (rômai művészeti díj-prix de Roma) fondate de episcopul *Frankó Vilmos*, pentru promovarea artelor monumentale bisericesti în țară — fiind împreunate premiile cu un studiu mai aprofundat la fața locului, a monumentelor artistice din Roma — de aici numele: premii romane. Problema actuală a concursului pentru premiul de pictură a fost pregătirea schișelor pentru frescurile ce se intenționează a se executa — tot din munificența episcopului *Frankó*, în capela colegiului *Rákoczyan* din Buda. După o examinare minuțioasă a operatelor celor unsprezece competenți — expuse în muzeul artelor —

membrii comisiunei nu au aflat nici una corăspunzătoare și deamă de executat. A aflat însă cele mai mari aptitudini artistice în operele dlui *Octavian Smigelschi*, care deși n'a rezolvat problema pusă la concurs, ci a trimis numai niște reproduceri fotografice, după picturile sale dela catedrala din Sibiu și Blaj, comisiunea, la propunerea referentului dr. *Térey*, directorul muzeului artelor, a hotărât ca să-l provoace pe dl Smigelschi la rezolvirea problemei artistice, pentru că în operele sale vede o garanță că le va putea executa. Pentru premiul de sculptură — fiind concursul de față fără rezultat — se va escrie concurs nou.

O mare adunare studențească în Viena, în contra maghiarilor, este convocată pe ziua de 7 Dec. In adunarea aceasta, la care vor lua parte studenții de toate naționalitățile din Austria, va protesta energetic în contra asuprirei naționalităților din Ungaria. Convocarea s'a făcut la indemnul lui *M. Hodza*, prin studenții cehi și români — dă cu socoteala presa maghiară.

Revista »März«, în care publică *Björnson* cunoscutele sale articole, a fost anunțată cu placate și pe străzile Budapestei. Presa maghiară numai decât a luat ferul de ars: obrăsnicie nemțească! Acuma, antreprenorul reclamelor se grăbește a și spăla mâinile: »Să am iertare, dar eu nu aveam știre de nemerniciile din »März« — fiindcă nu prea cetesc.

Lumină electrică într'un templu mahometan. Din Constantinopol se anunță, că printr'o iradea imperială, sultanul a dat ordin, ca sanctuarul lui *Mohamed* dela Medina să fie iluminat cu electricitate.

Un preot ucis de un cal. Un cal condus Sâmbătă de un rânduș al dlui *Alex. Dumitrescu* din calea Moșilor (București), într'un moment de neastâmpăr, dând cu piciorul, a pus capăt zilelor preotului *Șt. Penescu*, care oficia la biserica din curtea ospiciului *Pantelimon*. Preotul, cam suferind, venea dela Mitropolie, unde fusese să-și ia un concediu și se ducea spre casă când traversând strada Vaselor spre calea Moșilor, trecu la un pas pe lângă animal care era condus de căpăstru. Acesta îbește în obrazul stâng cu piciorul, atât de puternic pe părintele *Penescu*, că sfinția sa căzu jos într'un lac de sânge. Sosind ambulanta societății de salvare pe drumul spitalului, preotul *Penescu* sucumbă în urma celor întâmplare. Circumscripția respectivă a avizat parchetul de cele întâmplare care a dispus facerea unei anchete și transportarea cadavrului la morgă. Rândușul a fost deasemenea arestat.

Convocare. P. T. Domnii membrii comitetului cercual al despărțământului *Abrud-Câmpeni* a asociației pentru literatură română și cultura poporului român să invite la ședința pe 2 Decembrie, 1907 st. v., la 2 oare p. m., în localul *Aurarii* din *Abrud-Câmpeni*, 20 Noemvrie, 1907. *Romul Furdui*, director.

Erratum. In foiletonul »Pagini răzlele« de *G. Todica*, publicat în No. 249 al ziarului nostru, coloana a 2-a, și 3 începând de deșupt e a se ceti »Adevărul e, că durata rotației lui *Mercur*«, în loc de »durata revoluției«.

Viitoarea repetiție a reuniunii de cântări, se va ținea Vineri seara la orele 6, în sala gimnaziului.

Reprezentățiunile proiectografului-klinematograf continuă a atrage mult public. Astăzi și mâne, *Mercuri*, e program nou și bogat. Intre altele se vor reprezenta și numercase tablouri din opera »Cavaleria Rusticană«.

ULTIME STIRI.

Budapesta, 26 Nov. In ședința de ieri a *Camerei*, înainte de ordinea zilei, *Supilo* aș cerut cuvânt la regulamentul și încerca să dovedească greșala săvârșită în ședința precedentă, când s'au concentrat trei paragrafe în unul. Spune că este un caz fără precedent. (Hoitsy: dar când am concentrat toate paragrafele în unul!) Camera a terminat așa de repede cu propunerea lui *Hoitsy*, cât el nu avusese timp a protesta atunci. — *Prezidentul Justh* îl face atent, că asupra celor hotărâte de cameră nu se mai poate reveni, apoi, când *Supilo* întâmpina: »N'a fost corectă hotărârea!« — îi suprimă cuvântul. (A-

plauze). La proiectul de sub discuție, (articolele concentrate) iau cuvântul 18 croați, fiind mai mulți dintre ei avertizați, să nu se abată, să nu cetească, să vorbească mai tare. *Prezidentul* constatază la capăt, că dintre toți aceștia numai unul a prezintat moțiune, ceilalți numai modificări (o nouă apucătură?) și numai acest unul singur are drept de a lua cuvântul de încheiere. *Votările* s'au lăsat pe ședința proximă.

Budapesta, 26 Noemvrie. Banca Austro-Ungară va ținea adunarea generală în 19 Decemvrie a. c., când va hotărâ apoi și asupra ținutei ce are să urmeze în tratativele cu ambele guverne, pentru prelungirea privilegiului. Spre ciuda cercurilor politice maghiare, unii dintre fruntașii băncei amenință, că dacă s'ar putea chiar face, tot ei vor face-o și banca națională maghiară.

Budapesta, 26 Nov. Fostul partid progresist, constituit de *Fehérvary*, s'a reorganizat, alegând de președinte pe dr. *Ságodi Gy.*

Budapesta, 26 Nov. La cererea ambelor părți, comisia de cenzurare, convocată pe ieri pentru examinarea mandatului dela *Beiuș*, a amânat pertractarea pe 13 Ianuarie 1908.

Budapesta, 26 Noemvrie. Printr'un decret de amnestiare a *Maj.* Sale se iartă tuturor aceluora, cari au desertat până la 2 Dec. c. inaintea asentării, pedeapsa, adevă se sistează procedura penală și li se iartă prelungirea serviciului. Acest decret s'a dat de sigur în vederea reîntoarcerii în masă a emigranților ungari.

Shanghai, 26 Nov. Disordinele în provincia *Tchekiang* i-au proporții mari. Trupele trimise pentru a potoli începutul de răscăală au fost bătute de rebeli.

Bibliografie.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra cărților de mai jos, cari se vând cu prețuri reduse, ba chiar numai pe jumătate, de cum s'au vândut până acum.

1) *Lascar Viorescu, O icônă a Moldovei din 1851* de *Wilhelm de Kotzebue*. E cunoscută această soriere ca o lucrare istorică de mare valoare în literatura noastră. Conține 268 pag. cu tipar curat și hârtie de lux. Prețul în loc de 4 cor., cum s'a vândut până acum, este adî numai 2 cor. + 30 bani porto.)

2) *Poesii de Veronica Micle*, regretată noastră poetă. Conține 144 pag. In loc de 3 cor., se vinde numai cu 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto).

3) *Poesii complete* de *Carol Scrob*. Numele acestui autor este de asemenea bine cunoscut literaților noștri și poeziile lui ocupă un loc frumos în literatura română. Prețul s'a redus dela 4 la 2 cor. (+ 20 b. porto).

7) »*Vrei să te iubescă bărbatu?*« Broșura cu acest titlu conține povești practice serioase și foarte potrivite pentru familiile bune. Prețul dela 1 cor. s'a redus la 20 b. (+ 5 b. porto).

4) *Instrucțiunea gimnasticeii* în școlile de băieți și de fete. Cu 57 figuri în text, de *D. Ionescu*, profesos de gimnastică la liceul *Lazăr* și la școala normală de instituturi din București. Preț. în loc de 3 cor. e 1 cor. 50 b. (+ 10 b. porto). De lipsă e mai cu seamă pentru învățători.

5) *Originea monedelor* (a banilor) de *M. C. Sușu*, o interesantă conferință ținută la Ateneul Român din București. In loc de 1 leu se vinde cu 50 bani.

6) *Poesii de F. M. Stoeneșcu*. Este o șarte mare de 252 pag. cu exterior plăcut și bine îngrijit. Autorul e de asemenea cunoscut în literatura română și versurile sale frumoase nu au lipsă de laudă, căci se laudă de sine. In loc de 4 cor. se vinde cu 2 cor. (+ 10 b. porto.)

Monologuri în versuri seria a 2-a după *Auguste Vacquerie*, *Eugene Manuel*, *Uhlund*, *Emile Goudean*, *E. Grenet-Dancou* și *L. Ralibonne*, de *Nicolae Țincu*, 1 cor. plus 5 b. porto.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Braniceu.

**Dela „Tipografia și Librăria“
A. MUREȘIANU, Brașov
se pot procura următoarele cărți**

(La cărțile aici înscrise este a se mai adauga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandatie.)

Scrieri economice.

Manual complet de agricultură rațională, de Dr. George Maior, profesor de agricultură la școala superioară de la Ferăstrău și la Seminarul Nifon Metropolitul din București. — Cartea cuprinde patru volume:

Vol. I. **Agrologia**, senu Agricultura generală, 34 cule de tipar cu 217 figuri în text. Carte didactică aprobată de On. Minister de Agricultură al României cu decizia Nr. 2078 din 1897. Costă 5 corone.

Vol. II. **Fitotehnia**, senu cultura specială a plantelor, 38 cule de tipar cu 202 figuri în text. —

Carte premiată de Academia Română cu premiul Nasturel-Herescu în sesiunea din anul 1889. Costă 8 corone.

Vol. III. **Zootehnia**, senu Cultura generală și specială a vitelor cornute, dimpreună cu lăunăria și lăptăria, 49 cule de tipar cu 225 figuri în text. Costă 8 corone.

Vol. IV. **Economia Rurală**, senu organizațiunea și administrarea moșiilor mari și mici. Costă 8 corone.

Manual de Agricultură rațională vol. V. **Ippologia** senu zootehnia specială a cailor de George Maior. Prețul 3 cor. plus 30 bani porto.

Manual de Agricultură rațională vol. VI. cuprinzând crescerea, îngrășarea și utilizarea **Porcilor** senu Zootehnia lor specială de George Maior. Prețul 5 cor. plus 30 bani porto.

„Cultura și îngrijirea grăului“, de I. F. Negruțiu. Prețul 14 b. (plus porto 5 b.)

România agricolă, studiu economic de Dr. George Maior, profesor de agricultură și fost estimator expert la banca agricolă. Motto: „Sărac în țără săracă“. Eminescu. Prețul 2 cor. plus 10 b. porto.

Brassó Vármegye Főispánja.

Sz. 626—1907.

Pályázati hirdetmény.

Brassó vármegyének f. évi Deczember 28-án megtartandó tisztújító közgyűlésén megválasztandó s az alább feltüntetett tisztviselői állásokra a vármegyei ügyviteli szabályzat 2 § a értelmében ezennel pályázatot hirdetek és pedig:

1. Alispáni.
2. Főjegyzői.
3. Arvaszéki elnöki.
4. Tiszti ügyészi.
5. Egy első aljegyzői.
6. Két első osztályu aljegyzői.
7. Egy II. osztályu aljegyzői.
8. Két arvaszéki ülnöki.
9. Három szolgabírói.
10. Két első osztályu szolgabírói.
11. Egy II. osztályu szolgabírói

állásra. Az állásokkal járó fizetések és járulékok az 1904 évi X. t. c.-ben foglalták.

Felhívom a pályázni kívánokat hogy az 1883 évi I. t. c. értelmében felszerelt pályázati kérvényeiket hozzam címezve az alispán urhoz f. évi december 15-ig annál inkább is nyujtsák be, mivel a netalán később beérkező kérelmeket figyelembe venni nem fogom.

Azok, akik jelenleg itt a vármegyében hivatali állásban vannak, azok akár a főispán, akár az alispánnál elő szóval is bejelenthetik pályázatukat.

Brassó, 1907 évi November hó 25-én.

Gróf Mikes Zsigmond,
főispán.

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am deschis provizor un

Atelier de blănărie subțire

in Brașov, Târgul Inului Nr. 26, unde se pot căpăta numai confecțiuni proprii de galere de

Dame (boac), mufuri, șepci de blană, Crimer și Stofă. Tot felul de Baltoane blănite pentru Dame și Copiil, Figaro și paletoane, cu un cuvânt toate articolele ce se țin de blănărie, lucrate modern, în asortiment bogat cu prețuri foarte ieftine. Prin experiențele mele câștigate atât în capitală, cât și în streinătate pot satisface tuturor recerintelor spre deplină mulțumire.

Pun căptușeli de blană. — Primesc reparaturi. Articole de blănărie cumpărate dela mine le curăț fără plată. Comande din afară le ezecut punctual. — Serviciu solid. — Mă rog de sprijin.

Cu toată stima
Weiszfeiler Sándor,
blănar subțire.

De vânzare:

Un quant mai mare de altoi de viță clasa I-mă, altoiți în viță americană („Riparia portalis“) după metoda cea mai bună (altoirea forțată) în următoarele specii:

Soiuri pentru vin:

Rizling italian (Olasz Riz.)	1000 buc. = 200 cor
Smighiră (Som, Furmint)	„ „ = 200 „
Moi (Mustos fehé)	„ „ = 200 „
Mestecati (Vegey borfaj)	„ „ = 180 „
Galbini (Mézes fehé)	„ „ = 200 „
Aramon (Aramon)	„ „ = 180 „
Goarnești (Járdovány)	„ „ = 200 „
Fetești (Léányka)	„ „ = 200 „

Specialități de masă:

Chasselas blank	100 buc. = 22 cor.
Fontainebleau	„ „ = 24 „
Madeline Angevine	„ „ = 22 „
Passatutti	„ „ = 24 „
Muscat Hamburg	„ „ = 30 „
Suvenir de mileniu	10 „ = 4 „
Kosuth Lajos	10 „ = 3 „
Csaba gyongye	1 „ = 1 „

Altoi clasa II 1000 buc. = 100 cor.

Pereci de 3 ani înalțime până la 2 1/2 metri 1000 buc. = 30 cor.

Sola (circa 100 kilogr.) 1 kilogr. = 50 fil.

La comande mai mari vând și pe cambiu pe lângă caventi buni, termenul solvirii 1 Octomvrie 1908.

La comande rog a se trimite 1/3 anticipațiune, adresa să se scrie legibil indicându-se poșta sau stațiunea căii ferate. Pachetarea se va face cu îngrijire socotindu-se spesele proprii. Reclamațiunile se iau în considerare, dacă sunt făcute cel mult la trei zile după primire.

Szancsal, u. p. Balassfalva. **Ioan Bărbat,** învâțător, absol. al curs. de vierit din Aiud. (8969,5—10)

Cei mai nou?

Neîntrecut, cu toată concurența cea mare sunt în stare a oferi On. public ceva **NOU și ieftin.** Fiecărui să i-se dea ocazie a cumpăra pentru

Cadouri de Crăciun și Anul nou cu prețuri ieftine obiecte de preț spre exemplu:

GIUVAERICALÉ

obiecte de aur și argint, feșnice, zaharnițe, monopol lanțuri, joujou și alte multe. Cine va cumpăra monopol obiecte, dau garanție 10 ani. Se primesc lucrări nouă și reparaturi într'o lucrătoare aranjată modern.

Comande din afară se execută prompt și solid.

Cu toată stima

L. Helmbolds Erben,
Nachfolger,
Strada Mihael-Weiss 24.

8098,1—6.

STABILIMENTUL DE ACID CARBONIC

a lui **MUSCHONG** din Baia Buziaș

— modern instalat — afară de Kartel livrează prompt ori ce cantitate de

ACID CARBONIC natural, chemic foarte curat, fluid

din izvoarele cu acid carbonic din Băile dela Buziaș renumite în toată lumea, pentru fabricarea de apă gazoasă, cârciumarilor, și alte scopuri industriale.

Cel mai spornic acid carbonic natural!

Estras din Analiza institutului Capitalei Budapest pentru probarea chemicaliilor și alimentelor Nr. 465 din anul 1907. „Miresul și gustul: Normal: conținutul de acid carbonic: 99.57%. Acidul carbonic analizat corăspunde perfect cerințelor igienice, și pe temeiul abondenței de acid carbonic a se clasifica ca „foarte bun“.

Informații se dau cu plăcere, din partea

Muschong's Kohlensäure-Werke und Mineralwasser-Versand in Buziașfürdő.

Adresa telegramelor: **MUSCHONG BUZIASFÜRDŐ.** — Inter. Telef. 18.

Cruce séu stea duplă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea lui Volta. Vindecă și înviorază

Nu e mijloc secret. pe lângă garanție.

Deosebită atențiune e a acest aparat vindecă bo-

se da împrejurării, că le vechi de 20 ani.

Aparatul acesta vindecă și folosește contra: durerilor de cap și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunei sângelui, anemie, amețeli, țiuturi de ureche, bătaie de inimă, sgărciuri de inimă, asemă, auțul gren, sgărciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, receață la mâni și la picioare, reumă, podagră, ischias, udul în pat, influența, insomnie, epilepsia, circulația neregulată a sângelui și multor altor bôle, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. — In cancelaria mea se află atestate încurse din tôte părțile lumii, cari prețuesc cu mulțămire invențiunea mea și ori-cine pôte examina aceste atestate Acel pacient. care în decurs de 45 zile nu se va vindeca, i-se retrimite banii. Unde orice încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu.

Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“, de ôre-ce „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit, fiind nefolositor, pe când aparatul meu e în genere cunoscut apreciat și cercetat. Deja ieftinătatea crucei mele electro-magnetice o recomandă îndeosebi

Prețul aparatului mare e 8 cor. Pretul aparatului mic e 6 cor. folosibil la morburii, cari nu sunt mai vechi de 15 ani. folosibil la copii și femei de constituție fôrte slabă.

Expediție din centru și locul de vânđare pentru țără și streinătate etc.

MÜLLER ALBERT, Budapesta, V/28, Strada VADÁSZ 34, colțul strada Kálmán.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numărul à 10 fil. se vinde la zaraful Dumitru Pop, la tutungeria, de pe parcul Rudolf și la Eremias Nepoții.